

Кафедра української літератури і
журналістики імені професора
Леоніда Ушкалова

Герменевтика і методологія
порівняльного літературознавства

навчальна дисципліна за вибором для аспірантів 2 курсу,
які навчаються за спеціальністю 035 Філологія

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- ▶ 3 кредита
- ▶ 90 годин
- ▶ 1 модуль
- ▶ 10 годин лекцій
- ▶ 20 годин практичної роботи
- ▶ 60 годин самостійної роботи
- ▶ залік

Мета навчальної дисципліни

Мета: на основі знайомства з філософськими основами герменевтики, її основними течіями, характерними для них принципами і прийомами інтерпретації текстів отримати знання про шляхи формування герменевтичного дискурсу в компаративістиці; оволодіти навиками критичного аналізу, вміти застосовувати теоретичні й практичні знання для власних наукових досліджень в галузі порівняльного літературознавства.

Завдання навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни докторант повинен:

- ▶ **знати:** - історію формування герменевтики як науки; її понятійно-термінологічний апарат; принципи інтерпретації тексту, що склалися в герменевтичних системах Ф.Д.Е.Шлейєрмахера, В. Дільтея, Г.Гамера, М.Хайдеггера та ін. концепцію "діалогу" М. Бахтіна і її значення в розумінні різних національних літературно-художніх традицій; методи і прийоми інтерпретації різних національних художніх традицій; принципи рецептивної естетики як одного зі способів конкретизації герменевтичних принципів.
- ▶ **вміти:** застосовувати теоретичні знання для власних наукових досліджень в галузі порівняльного літературознавства; розкривати особливості змісту і форми творів української та зарубіжних літератур з використанням основних понять і термінів, прийомів і методів інтерпретації текстів, які застосовуються в сучасній літературознавчій герменевтиці; самостійно, виходячи з наявних теоретико-літературних знань, інтерпретувати іншонаціональний літературний твір.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні підвалини герменевтики.

- ▶ Тема 1. Літературна герменевтика як наука тлумачення текстів. Теорія розуміння Д.Е.Шлейермахера. Поняття "дивинації".
- Тема 2. Основи філософської герменевтики Х.Г.Гадамера. Принцип множинності описів і його застосування в компаративістиці.
- Тема 3. В.Дильтей як основоположник духовно-історичної школи в літературознавстві. Теорія розуміння В. Дільтея. Це поняття в працях Шлейермахера, Дільтея, Хайдеггера, Гадамера та ін.
- ▶ Тема 4. Феноменологічна герменевтика П. Рікера та її вплив на компаративістику.

Модуль 2. Сучасні тенденції герменевтичного аналізу художнього твору.

- ▶ Тема 1. Концепція діалогу в працях М. Бахтіна. Образ "іншого" як проблема антропології Бахтіна. "Поетика культури" М. Бахтіна (В. С. Біблер).
- Тема 2. Сучасні методики інтерпретації художнього тексту (Ю.Борев, Г.І.Богін і ін.) в компаративістиці.
- Тема 3. Розуміння як процес і стан свідомості. Форми розуміння. Межі розуміння.
- Тема 4. Герменевтика як метод компаративних досліджень.
- Тема 5. Схід - Захід: проблеми взаємодії. Образ іншого: проблематика дослідження. Шляхи інтерпретації іншонаціональних художніх традицій: контекстний метод, використання процедур психологічної герменевтики, порівняльний аналіз понять різних культур тощо.

Шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		залік
90-100	A	зараховано (P)
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано (F)

Лекторка: Гармаш Людмила Вікторівна

професорка, докторка філологічних наук, має наукові публікації у міжнародних виданнях, авторка монографії «Танатологічні мотиви у прозі російських символістів», науковий посібник, стажувалася за кордоном (Польща, Франція).

Сфера наукових інтересів: сучасна світова та українська література, російський та український модернізм, мотивний аналіз, семіотика, наратологія, літературна танатологія, кінесика тощо.

